

I BENDRA INFORMACIJA APIE VADOVĖLĮ

Pavadinimas: Laikas 9. Istorijos vadovėlis 9 klasei. II dalis.

Autoriai: Ignas Kapleris, Antanas Meištas, Karolis Mickevičius, Anželika Laužikienė, Robertas Ramanauskas, Živilė Tamkutonytė-Mikailienė.

Leidykla, metai: Briedis, 2023.

II VADOVĖLIO DALIES TURINIO VERTINIMAS

Vadovėlis parengtas pagal 2022 m. patvirtintas Bendrąsias ugdymo programas. II dalies turinį sudaro 20 temų, suskirstytų į tris skyrius. Be to, autoriai mokiniams parinko 3 papildomas temas ir 3 papildomas veiklas.

Privalumai

- Vadovėlyje naudojama įvairių sutartinių ženklų sistema, kuri mokiniams jau pažįstama iš pirmosios dalies.
- Išlaikomas vienodas stilius ir forma – vienodai žymimos veiklos, užduotys, klausimai, yra aiškūs skyrių ir temų skirstymas.
- Kiekvienas skyrius pradedamas iliustruotu motyvuojančiu įvadu, siekiant mokiniams patraukliai pristatyti pagrindines skyriaus temas, nagrinėjamus istorinius procesus, įvykius, asmenybes, sąvokas.
- Trumpos apžvalgos pateikiamos ir temų pradžioje – glaustai nusakoma laikotarpio istorinė situacija, formuluojami pagrindiniai mokinius motyvuojuojantys klausimai.
- Puslapiai nėra perkrauti tekstu, išvengta enciklopedinio stiliaus dėstymo.
- Mokymo priemonė vizualiai yra patraukli. Tekstai papildyti paveikslais, fotografijomis, tiksliais žemėlapiais, schemomis, diagramomis su aprašais. Svarbu tai, kad ši medžiaga siūlo daug galimybių dirbti klasėje, padeda ugdyti(s) kompetencijas temos pabaigoje esančiais klausimais ir užduotimis.
- Laiko juostose parodyti svarbiausi procesai ir įvykiai, numatyti Istorijos bendrojoje programoje.
- Kiekvienoje temoje yra 2-3 rašytinių šaltinių ištraukos, išskirtos pilku fonu, ir su jais susietos užduotys.
- Temų medžiaga papildyta istorijos įdomybėmis, pažymėtomis rausvu fonu ir skatinančiomis mokymosi motyvacija.
- Yra įvairių užduočių individualiai ir grupinei veikloms, darbui su skaitmenine informacija. Užduočių darbo poromis ir grupėse dėka yra tinkamai ugdomi socializacija ir dalyvavimas.
- Papildomai veiklai autoriai mokiniams pateikė pasiūlymus pabūti tikrais istorijos tyrinėtojais (*Istorija aktyviai*) – *Statistikos diagramų analizė*, *Istorinio įvykio vertinimas* ir pasiūlė atlikti praktinį darbą *Kaip parengti pranešimą istorijos tema?*, skirti laiko tiriamajam darbui *Tautinio atgimimo atminties vietos* (Varniai, Šiaulių gimnazija, J. Basanavičiaus tėviškė, A. Smetonos tėviškė, Vileišių rūmai Vilniuje ir kt.). Yra darbo veiksmų rekomendacijos, praktiniai patarimai, klausimai, užduotys.
- Skyrių pabaigoje mokiniai ras temų santrauką ir mokymosi motyvaciją skatinančius *Praeitis dabartyje. Ką paveldėjome?*
- Apibendrinamojo kartojimo užduotys (*Žinau, moku, galiu*) suskirstytos į grupes, skatina įsivertinti savo žinias (*apibūdinti, įvertinti, paaiškinti, palyginti* ir pan.), supratimą, gebėjimus ir nuostatas.

Pasiūlymai

- Pageidautina, kad skyrių įvaduose ir kartojimo užduotyse datos, sąvokos ir asmenybės būtų pateikiamos tik tos, kurios nurodytos Bendrosios istorijos programos, iš naujo patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo Nr. V-1269 31 priedo, paskelbto Teisės aktų registre, 27 punkte. Pavyzdžiui, V skyriaus įvade ir kartojimo užduotyse minimos Henrio Fordo, Rozos Liuksemburg, Emelinos Penkherst pavardės, konvejerinės gamybos sąvoka. Tuo tarpu jie nurodyti tik Istorijos bendrosios programos 30.3.3 papunktyje, t. y. IV gimnazijos klasės kurse. Tiesa, vadovėlio autorius galėjo klaidinti Nacionalinės švietimo agentūros tinklalapyje <https://www.emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/11?ct=3> skelbiamas kitoks I gimnazijos klasės turinys. Svetainėje publikuojamame papunktyje 9 (*I gimnazijos) klasė - Naujieji laikai - Industrinės visuomenės kūrimasis ir lietuviškasis pasaulis XIX–XX a. pr.* nurodoma: „<...> Aptariama Henrio Fordo, Rozos Liuksemburg, Karlo Markso, Emelinos Penkherst (Emmeline Pankhurst), Adamo Smito reikšmė XIX a. visuomenės pokyčių kontekste. Aiškinamasi Bismarko socialinių reformų, buržuazijos, emancipacijos, feminizmo, konvejerinės gamybos <...> sąvokų reikšmė aptariamose temose kontekste. <...>“

Išvados

Vadovėlyje atsižvelgta į Istorijos bendrosios programos reikalavimus. Tekstų, iliustracijų, klausimų ir užduočių visuma padeda ugdyti(s) visas programoje numatytas bendrąsias kompetencijas, atitinka jos 27 punkte nurodytą turinio apimtį.

Medžiaga pritaikyta ugdyti(s) pagrindines demokratinės visuomenės vertybes: skatina tolerantiškai vertinti ir gerbti skirtingų rasių, kultūrų, etinių grupių, tautų, religijų, lyties, amžiaus grupių, specialiųjų poreikių žmones, yra nešališka lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ir įsitikinimų atžvilgiu, skatina suvokti skirtingų tautų kultūros tradicijas ir jas plėtoti.

Vadovėlis atitinka Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. V-755 (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. V-1005 redakcija) nuostatas.

Rimantas Garuolis,
istorijos mokytojas metodininkas.
2023 m. rugsėjo 27 d.